

Från "vanartig son" till älskad författare

Fakta om Fritiof Nilsson Piraten

Sammanställda av Stina Boström och Mikael Persson,
Fritiof Nilsson Piraten Sällskapet.

Fritiof Nilsson Piraten Sällskapet har fått flera förfrågningar om en kortfattad introduktion till författaren och hans böcker. Detta häfte kan förhoppningsvis fylla detta behov i samband med t ex föredrag, undervisning och studiecirklar.

Förutom en kort historik om Piraten och hans böcker ingår information om Piratensällskapet och dess årsskrifter samt förslag till fördjupningsstudier. Det är vår förhoppning att såväl ungdomar som vuxna skall entusiasmeras av dessa förslag till att göra egna studier i ämnet Fritiof Nilsson Piratens författarskap. Sällskapet tar också tacksamt emot dokumentation i olika former av studieresultaten. Vi önskar er mycket nöje i det fortsatta botaniserandet i Piratens händelserika värld!

Vollsjö i mars 2004

Stinsens son i Vollsjö

”Min vagger vaggade i Tosterup i Färs härad av Malmöhus län. Min far var stins i Tosterup. Mina föräldrar voro goda och ömma. Jag var en vanartig son”.

Så lyder den klassiska inledningen till **”Bombi Bitt och jag”**. Vaggan vaggade dock inte i Tosterup – som finns i verkligheten – utan i Vollsjö och i vaggan vaggade inte Eli utan Nils Fritiof Adam Nilsson född den 4 december 1895.

De goda och ömma föräldrarna var *Johan Nilsson* född 8/1 1857 och hans hustru *Lovisa* född 3/1 1872. De gifte sig 1891. Far var stins eller rättare stationsinspektör i Vollsjö 1893–1922. Fritiof växte upp tillsammans med två äldre och tre yngre systrar. I stationshuset bodde också tidvis Fritiofs mormor och mormorsmor, båda lär ha varit mycket goda berättare.

Visst fog för ”vanartig son” fanns nog, inte enbart utifrån den tidens uppfattning om lydnad. Att en del pojkestreck förekom är helt klart, inte alla hyss i boken är uppdiktade. Skolgången inleddes i Vollsjö 1902. Vårterminen 1911 började Fritiof på Katedralskolan i Lund, men efter endast en termins studier där togs han ur skolan av sin far. Han hade troligen annars blivit relegerad bland annat på grund av mycket slarvig skolgång samt värdshusbesök med spritförtäring. Betygen därifrån är synnerligen ojämna, A i svenska, B i flit och C i uppförande. Samma höst fick han börja på läroverket i Ystad, därifrån blev han de facto relegerad efter två terminer. Anledningarna finns väl dokumenterade – slarvig skolgång, svarat oförskämt, värdshusbesök med spritförtäring, avvikit till Köpenhamn m m. I relegeringsbeslutet från Ystad nämns att han vid ett tillfälle vistats hos en kamrat ”där sprit förtärts och oljud förts” och ytterligare försvårande tycks ha varit att ”en dansk flicka på tillfälligt besök i staden skulle därvid även hava närvarit”. Anledningen till rymningen till Köpenhamn förklarade han med att han inte trivdes med skolans ordning och med detta tilltag velat tvinga far låta honom sluta skolgången. Och han uppnådde ju sitt mål.

Efter en period i lantbruksarbete – han saknade händernas intelligens – fick Fritiof i december 1912 sin fars tillåtelse att gå till sjöss,

Fyra generationer Nilsson samlade hos fotografen vid sekelskiftet. Stående längst bak: Föräldrarna Lovisa och Johan. Sittande fr v: Fritiofs mormor Elna med systemen Eva i famnen samt mormorsmor med systemen Ina i famnen. Stående fr v storasyst-rarna Ingeborg och Linnea samt Fritiof själv.

något han längtat efter redan i tidig ålder. Han ägnade ett par månader åt att knacka rost på fartyget ”Lilly” av Esbjerg som gick till Medelhavet. Sjömanslivet blev ej vad han tänkt sig i sina romantiserade drömmar. Han mönstrade av redan i februari 1913 och återkom till hembygden som familjens svarta får. Han berättar om sin korta sjömanskarriär i Lund och brer på så att det låter som han är en vittbefaren sjöman. Då gav vännerna på Betas matlag honom tillnamnet ”Piraten”.

Den vanartige sonen bättrades dock långt före sitt yttersta och började på eget initiativ som privatist vid läroverket i Kristianstad. Tog sin studentexamen där en termin före sina tidigare klasskamrater, fick tentera muntligt i samtliga ämnen men fick trots det hyggliga betyg, fränsett C i latin.

Juridikstudier i Lund

I januari 1914 skrev Fritiof in sig vid Juridiska fakulteten i Lund och tillhörde Kristianstad nation. Som juridikstuderande i Lund var han – i motsats till vad man skulle kunna tro utifrån romanen ”**Tre terminer**” – flitig, samvetsgrann, gjorde noggranna anteckningar från föreläsningarna och fick sin jur kand efter åtta terminers studier, kortare tid än normalt. Under dessa år läste han även in två års gymnasiekurser i latin.

Han började därefter tingstjänstgöring i Eslöv, men med hänsyn till såväl stora studieskulder som att tingstjänstgöringen var oavlönad, gjorde han den nog mycket adekvata bedömningen att advokatanbanan troligen skulle vara mera lukrativ. Han lämnade därför Eslöv och en eventuell domstolskarriär efter några månader.

Sin militärtjänstgöring gjorde Fritiof vid Kustartilleriet i Karlskrona. När det var tid för inryckning avsände han detta telegram till chefen för KA: ”Kommer med ett senare tåg, var god reservera lämplig uniform”. Som student blev Fritiof reservbefäl och som sådant föreslog han vid ett tillfälle landstigning på en holme för bad och sol. Telegram till regementschefen: ”Härmed har jag nöjet meddela att jag med Guds den Högstes hjälp för Er räkning intagit denna ö. 684 Nilsson”. Buren väntade vid hemkomsten.

Efter två års anställning vid en advokatbyrå i Stockholm kom

Fritiof 1921 med nattåget till Tranås och öppnade morgonen därpå advokatbyrå där. Staden beskriver han sålunda i ”**Flickan med bibelspråken**”:

”I 10 år bodde jag i en stad som hade ett halvt tjug bönehus men ingen kyrka, som hade en vattenkuranstalt men inget systembolag”. Fritiof deltog flitigt i Tranås sällskapsliv. Han var välansedd som affärsjurist men också som juridisk entertainer, och det sades att i brist på livaktig teater gick man till domstolssessioner när Piraten skulle försvara Tranås undre värld. I Tranås började han skriva på sin första bok ”**Bombi Bitt och jag**” och en tid efter det att den utkommit 1932 slutade han helt arbeta som advokat med motiveringen: *”Varför skall man lära bort knepen som man själv så väl behöver”.*

Piraten bodde i Göteborg åren 1931–35. Där färdigställde han sin debutbok på Henriksbergs terrass.

Fritiof Nilsson Piraten var en rakryggad, stilig, välklädd man. Oftast försedd med svart baret, käpp på armen, cigarrcigarett i handen. Han har beskrivits som en artig, chevaleresk gentleman. Och framförallt en stor personlighet och en stor författare. Han gav själv bra definitioner på sitt berättarskap: *”Saga vävs på sanningens varp”, ”Det finns ingenting som inte har hänt, men mycket som inte har berättats”.*

Gift två gånger

Fritiof gifte sig två gånger, båda gångerna med tandläkare som dessutom var väninnor och studiekamrater. Med *Karin Jerlov* gifte han sig 1919. Den officiella skilsmässan blev klar först 1937. I detta äktenskap föddes dottern *Eva Louise* 1933. Först på 1930-talet fick Fritiof kännedom om och kontakt med sin andra dotter *Eivor* som fötts i Lund 1915.

Tora Månsson, som var född samma år som Fritiof, var först gift med *Rolf Hallgren* och de båda familjerna umgicks. Fritiof och Rolf Hallgren seglade ofta tillsammans. Tora och Fritiof gifte sig borgerligt 1939. Redan 1936 köpte Tora det hus på Kivik som sedan blev deras gemensamma hem. Hon hade tandläkarpraktik i källaren, Fritiof sin skrivarlya högst upp i huset. Kivikshuset var mycket gästvänligt, dit bjöds vännerna, ofta sirligt och omständligt per kort

eller brev. Bland vännerna kan nämnas *Gabriel Jönsson* och hans hustru *Annika*, *Olle Holmberg*, *Alice Lyttkens*, *Sten Broman*, *Moa Martinsson* och *Evert Taube*.

Från slutet av 1950-talet hyrde Fritiof och Tora en lägenhet på Sergels väg 13 i Malmö, senare år var det mest Fritiof som bodde där. Bra läge med närhet till restaurang Gyllene Tuppen, Savoy och Köpenhamnsbåtarna. Somrarna brukade Fritiof tillbringa på Kivik men flydde därifrån då det var dags för Kiviks marknad. Tora Nilsson levde till 1992.

Redan under skoltiden hade Fritiof visat många prov på sin unika skrifvarförmåga. Flera av hans tidiga alster finns bevarade, många av dem i *Fritiof Nilsson Piraten Sällskapets* årsböcker. 1912 då han var 16 år trycktes hans första berättelse, ”Vardagsbild”, ett bidrag i en ungdomspristävling i en veckotidskrift. Fritiof fick 3:e pris, *Vilhelm Moberg* deltog i samma tävling. Han kom på 18:e plats.

Muntlig berättare

Piraten var den muntliga berättarkonstens mästare och även en mästare i att översätta talspråk till skriftspråk. Han testade sina berättelser många gånger och i många olika versioner, skrev ner dem på små lappar, anlätade sin sekreterare eller skrivbyråer för renskrivning. Han gav ut samma berättelser flera gånger, ibland med nya titlar, vilket var ett bra sätt att få maximal utdelning vad gäller honorar. Han hade en stark stilkänsla och var ytterst noga med detaljer, alltid angelägen om att finna det exakt rätta ordet. Fritiof hade ett stort intresse för etymologi och en sällsam förmåga att väva samman komiskt och tragiskt i sina böcker. Han var en mästare när det gäller personporträtt. Många av personerna i berättelserna har sina förebilder i verkligheten, några lätta att igenkänna, andra inte. Utifrån sin juridiska bakgrund var han mån om att inte skriva så att han riskerade att bli stämd av de personer – eller anhöriga till dem – som han karikerat i böckerna. Hans beskrivningar av miljöer, landskap, samhällen är detaljerade och måleriska. Hans naturskildringar är många och välskrivna. Ej heller att förglömma hans otroliga beskrivningar av mat och dryck.

Piraten var med i flera TV-program, bland annat i *Lasse*

Holmqvists Bialittserie. Han gjorde flera radioinspelningar. Då använde han sällan manus utan berättade direkt.

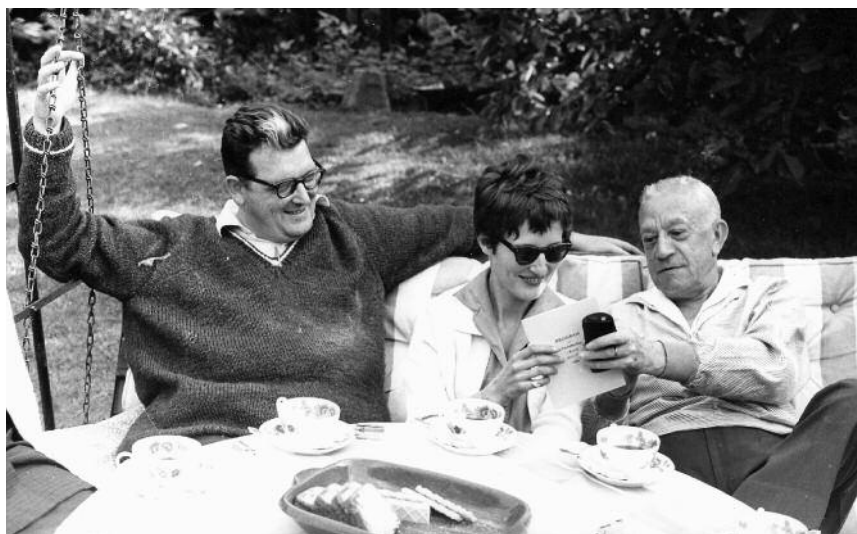
Piraten fick 14/9 1949 *De Nios pris* på 10 000 kronor. 1956 fick han "*Kunglig Maj:ts stipendium till högt förtjänta författare*" 10 000 kronor. Han erhöll *Frödingstipendiet* åren 1957–1961 med 1 200 kronor per år. 1963 fick han ett danskt pris – *Adam Elsass* – på 2 500 danska kronor. 1965 fick han *Svenska Akademiens Doblougspris*, 15 000 kronor. 1965 fick han även *Sydsvenska Dagbladets kulturpris*, 10 000 kronor.

Piraten var en av initiativtagarna till *Gastronomiska Akademien* som bildades 1958. Under ett antal båtturer med färjan "Malmöhus" i kaptenens privata matsal skrev Piraten och *Sten Broman* Akademiens stadgar.

1985 satte Fritiof Nilsson Piraten Sällskapet upp en minnestavla på det hus där han bodde under Tranåstiden.

1989 reste Sällskapet en staty av Piraten på Kivik.

1995 gav Postverket ut ett frimärke till 100-årsminnet av Piratens födelse.

1962 gjorde Lasse Holmqvist en serie intervjuer för TV med Fritiof Nilsson Piraten.

1998 invigdes Piratenmuseet i den f d banvaktsstugan i Vollsjö.
 2000 satte Sällskapet upp en minnestavla på Henriksberg i Göteborg.
 2002 utgav Sällskapet boken *Piraten – Okänt. Osett. Omtyckt.*
 2003 bildades FNP Förlags AB vars första utgåva var CD/DVD-boxen *Saga & Sanning, om, av och med Fritiof Nilsson Piraten.*
 2004 övertog Sällskapet verksamheten i Stiftelsen PiratenPriset.
 Fritiof Nilsson Piraten fick en hjärnblödning i januari 1972, intogs på Malmö Allmänna Sjukhus, där han avled den 31 januari. Han begravdes på Ravlunda kyrkogård. Inskriptionen på gravstenen hade han själv bestämt långt tidigare. På stenen – som är utan namn och födelsedatum – står: *"Härunder är askan av en man som hade vanan att skjuta allt till morgondagen. Dock bättrades han på sitt yttersta och dog verkligen den 31 januari. 1972"*.

Fritiof Nilsson Piraten grundade tillsammans med Sten Broman Gastronomiska Akademien och innehade tallrik nr 1 i densamma. Här ses han vid kortänden tillsammans med fr v Sten Broman, litteraturkritikern Stig Ahlgren, Eric Thyreen, hovtraktören Tore Wretman, Ragnar Sachs, docent Mats Rehnberg, samt Povel Ramel och Karl Gerhard.

Biografiska data om Fritiof Nilsson Piraten

- 1895 Född 4 december 1895 i Vollsjö, Skåne. Fader stationsinspektör Johan Nilsson, moder Lovisa, född Lenander.
- 1902 Småskolan i Vollsjö.
- 1904 Privatskola i Vollsjö.
- 1906 Realskolan i Ystad.
- 1911 Börjar 7 januari på Katedralskolan i Lund.
I juni ombeds Johan Nilsson att ta sin Fritiof ur skolan.
I augusti börjar Fritiof på läroverket i Ystad.
- 1912 Debuterar som författare 31 mars i Brokiga Blad med novellen "Vardagsbild", som kommer trea i tidningens pristävlan. (Vilhelm Moberg kom på 18:e plats i samma tävling.)
I maj rymning till Köpenhamn, därefter relegering från läroverket.
På sommaren lantbrukselev på Hårderup.
I december påmönstring som obehörig jungman på s/s "Lily" af Esbjerg.
- 1913 Avmönstring på sommaren, därefter privatstudier.
11 december studentexamen som privatist vid Kristianstads läroverk.
- 1914–1918 Juridiska studier vid Lunds universitet. (1915 föds dottern Eivor.)
- 1918 Jur kand-examen i februari.
Sitter ting i Eslöv.
- 1919 I februari anställning vid Emil Heijnes advokatbyrå i Stockholm.
Giftermål med tandläkaren Karin Jerlov.
- 1921 Anställning på Selander & Karlholms advokatbyrå i Motala, som dess representant i Tranås. I oktober medlem av Sveriges Advokatsamfund.
- 1924–1931 Driver advokatbyrån i Tranås i egen regi.
- 1931 Flyttar till Göteborg.
- 1932 Bokdebut med Bombi Bitt och jag.
- 1933 Föds dottern Eva-Louise.
- 1934 Flyttar till Lund.
- 1935 Blivande hustrun Tora Hallgren flyttar till Kivik.

- 1936 Längre vistelse i Menton, Frankrike.
Skilsmässa från Karin Jerlov. Flyttar ihop med Tora i Kivik.
- 1939 Giftermål med Tora.
- 1942 Radiodebut - En historia om karbid.
- 1949 Resa till Curaçao med Tora, under vilken skilsmässa "firas".
Samfundet De Nios Pris.
- 1950 Arrangerar Särskild Författarkongress på Kivik.
- 1955 Utträde ur svenska kyrkan.
- 1956 Skaffar vinterlägenhet i Malmö.
Kunglig Maj:ts stipendium till högt förtjänt författare.
Frödingstipendiet.
- 1958 Är med och instiktar Gastronomiska Akademien.
- 1961 TV-debut i Lasse Holmqvists Bialitt.
- 1963 Adam Elsass-stipendiet.
- 1965 Svenska Akademiens Dobloug-pris.
- 1969 Resa till USA.
- 1970 Utställning på Lunds universitets bibliotek i samband med 75-årsdagen.
- 1972 Död 31 januari. Begravd på Ravlunda kyrkogård utanför Kivik.

Böcker, filmer, TV-program

Bombi Bitt och jag

Utkom 1932 på *Bonniers*. Den består av fyra berättelser – eller noveller som Piraten själv benämnde dem – som vävts samman till en bok om *Bombi Bitt*, *Eli* och mer eller mindre udda personer i deras närhet i *Tosterup*. Första berättelsen handlar om ett mycket speciellt fiskafänge där *Vricklund* fångar en hornål som dock tyvärr försvinner tillbaka i ån. Nästa kapitel handlar om två bovares planerade stöld av kyrksilvret i Tosterup, hur Bombi Bitt och Eli lurar bovarna, hinner före, placerar kyrksilvret under altaret, fyller kistan med fläsk och hur Bombi Bitt till slut måste låtsas bli ”synsk” för att kunna tala om för prosten med flera var silvret finns. Ett kapitel handlar om en rävjakt, där pojarna i grytet hittar inte en räv men väl *Nils Gallilé*. Det sista kapitlet är en fantastisk beskrivning av *Kiviks marknad* och Bombi Bitts och Elis otroliga upplevelser där.

Vid utgivandet av boken blev namnet Piraten för första gången

Bombi Bitt och jag har filmats två gånger. Här ses författaren tillsammans med huvudrollsinnehavarna i den senaste filmversionen Stellan Skarsgård (*Bombi Bitt*), t v, och Reiner Albrecht (*Eli*).

tillagt. Fritiof erbjöds ett honorar på 600 kronor, begärde och fick 1 000 kronor. Boken hade på två månader sålts i 18 200 exemplar. Översattes snabbt och finns bland annat på *danska, engelska, franska, tyska, tjeckiska* och *flamländska*.

Utgiven som kassettbok inläst av *Hans Alfredson*.

”Bombi Bitt och jag” kom som film 1936 under titeln ”**Bombi Bitt jagar bovar**” med *Sture Lagerwall* i huvudrollen. 1968 kom en TV-serie i 5 delar, inspelad 1967 med den då 15-årige *Stellan Skarsgård* som Bombi Bitt. TV-serien finns komplett på VHS.

Bock i örtagård

Utkom 1933 på *Bonniers*. Boken inleds med den fantastiska beskrivningen av det imponerande smörgåsbordet på *Hotell Horn* i Malmö. Den handlar framförallt om godsägaren, kreaturshandlaren och luredrejaren *Jon Esping* och hans väg till kyrkvärd i församlingen efter ett vad han ingick på Hotell Horn under intagande av ovannämnda måltid. Jon Esping övergår från öl till mjölk på morgonen, psalmer spelas i hemmet på söndagskvällarna, han får sina statare att döpa barnen och tvingar även *Vricklund* och hans *Elisa* att efter tolv års sammanboende gifta sig. Ett storslaget bröllop som den blivande kyrkvärden anordnar och bekostar. Esping har bland annat inköpt ett stort antal delikatesskonserver vars innehåll gästerna ej är helt bekanta med vilket föranleder gubben *Lutterlögn* att deklarerar: ”För min del håller ja mej te sill och ansjovis, så vet ja åtminstone att ja får nåt lättsmält o passande te brännevin”.

Utgiven som kassett- och CD-bok inläst av *Hans Alfredson*.

1958 filmades även denna bok med *Edvin Adolphson* i huvudrollen som Jon Esping.

Smäländsk tragedi

Utkom på *Bonniers* 1936 med första och enda upplagan 3 300 ex vilket gör den åtråvärd idag på antikvariat. Utgavs även i faksimilutgåva 1973 samt av Atlantis förlag 1993.

Innehåller åtta berättelser varav titelnovellen torde ha högst dignitet. Den handlar om *skomakaren Algot* som inte törs tala om för sin familj att den present han fått av sin rike kusin bara är en inbe-

tald begravningsförsäkring. I stället hävdar han att det är en obligation. Sitt misstag gör han när han anger den påhittade obligationens nummer till sin hustru. Naturligtvis faller den så småningom ut med vinst och då hustrun åker iväg för att kvittera ut vinsten, 500 kr, hänger sig Algot efter att först ha lekt med sina barn. Här möter vi för första gången livslögnen hos Piraten. Ett tema som han sedan flera gånger återkom till.

Bokhandlaren som slutade bada

Utkom 1937 på *Bonniers*. En tragedi om den enkle och hederlige bokhandlaren Jakob som totalt förändras och hotas av undergång efter äktenskapet med den sköna Amélie, som efter sin ljuva och behagfulla entré i Jakobs lugna värld visar sig vara en före detta bordellmamma som verkat i Belgien. Deras relation övergår i hat, hon flyr in i alkoholruset, han som inte vill förråda hur det verkligen förhåller sig, drar sig undan sina vänner, slutar delta i *Badarnas Klubbs* söndagsmöten, där han tidigare kunnat njuta av bad, öl-drickning och högläsning. Vid ett bråk med Amélie föll Jakob bakåt mot den rödglödgade spisen, i hans bak brändes ordet "Potiphar" in och han vågade inte bada mer. Först på dödsbädden får han veta att ordet ju var spegelvänt och troligen inte hade kunnat läsas.

Boken blev film 1969 i *Jarl Kull*es regi med *Allan Edvall* som Jakob och *Margareta Krook* som Amélie. Finns också på kassett och CD med uppläsning av Hans Alfredson. Filmen finns på VHS.

Historier från Färs

Utkom på *Bonniers* 1940. Finns även som talbok med *Ernst Hugo Järegård* som uppläsare. Innehåller fem noveller varav den första "Klerk" och den sista "Mannen som blev ensam" är att beteckna som kortromaner. De lärda litteraturvetarna är inte överens om vilken av dessa som skall betraktas som höjdpunkten i Piratens författarskap. Båda novellerna är ypperliga konstverk. "Klerk" handlar om den enögde och supige slaktaren Klerk som har en svart fläck i sitt liv. I sitt första äktenskap hade Klerk en son, *Wilhelm*. Under en tjurslakt där brännvinet flödar slår Wilhelm ihjäl djuret medan de andra äter och super. När Klerk upptäcker sonens självrådighet grips

han av ursinne och försöker mörda sonen som flyr för att sedan ej återkomma. I denna novell spelar Piraten över ett stort känsleregister.

”Mannen som blev ensam” var den novell Piraten arbetade på under minst 15 år. Den handlar om särlingen, *trädgårdsmästare Vanteck* som har ett enda umgänge i bygden nämligen *pastor Silvius*. Detta trots att Vanteck aldrig själv gick i kyrkan. Det var botaniken som förde dessa udda personer samman. När pastor Silvius dör och den auktoritära *Prosten Hagel* tillträder störtar Vantecks liv sönder och samman. Mannen som blev ensam är en beskrivning av människors vidskeplighet, trångsynthet och oförmåga att ta till sig det annorlunda. Det är också en skildring av den utanförståendes förmåga att behålla sin resning och sitt livs mening i en oförstående värld. Finns även som kassettbok med uppläsning av Ernst-Hugo Järegård.

Tre terminer

Utkom 1943 på *Bonniers*. En roman om den unge *Herman Lange* som kommer till Lund för att läsa juridik, därtill manad av sin far som ansåg ”*läraryrket äventyrligt. Däremot aktade han juridiken högt som vetenskap och än högre som förvärvskälla*”. Herman ägnar sin tid inte enbart åt juridiken utan även i mycket hög grad åt det glada studentlivet i staden. Han upplever också den första stora kärleken i sitt förhållande med den vackra men gifta *Anne Horten*. Boken ger också en mycket fin skildring av miljöer i Lund i början av 1900-talet.

Även denna bok har spelats in och visats som serie i TV 1991.

Bombi Bitt och Nick Carter

Utkom som roman på *Bonniers* 1946.

Historien är en deckare med en invävd släkthistoria. Romanens höjdpunkt är det årliga kalaset i kvarnen där gästerna är skildrade med Piratens oefterhärmliga humor. I berättelsen känner vi igen Bombi Bitt med hans snille och hejdlöshet och Eli som trofast och troskyldig vapendragare.

Skepparhistorier av mig själv och andra

Utkom som antologi på *Wahlström & Widstrand*, 1952.

Omslag av *Olle Eksell*. Av författaren ingår: "Förord", "I dimman", "Balaclava" och "Högvilt".

I Österlen

Utkom som bilderbok 1953 i samband med att *Simrishamns sparbank* fyllde 100 år. Fotografier av *G W:son Cronqvist*. Av författaren ingår förordet "Österlen" och bildtexter.

Vänner emellan

Utkom på *Bonniers* 1955.

Innehåller 16 noveller varav de flesta tidigare varit publicerade på olika håll allt ifrån *Bonniers Litterära Magasin* till *veckotidningar*. Samlingen inleds med den vackra berättelsen "Stenskrift" där Piraten återvänder till barndomen genom en promenad på kyrkogården. Berättelsen avslutas med den vackra sentensen "Saga väves på sanningens varp".

Flickan med bibelspråken

Utkom på *Bonniers* 1959.

Innehåller tolv noveller varav de flesta tidigare varit publicerade bl a i "Smäländsk tragedi". Nyskriven är den lysande titelnovellen om *Blenda*, den unga, frälsta hushållerskan som lever efter bibelns bokstav.

Prästhistorier av mig själv och andra

Utkom som antologi på *Wahlström & Widstrand*, 1961.

Omslag och illustrationer av *Stig Claesson (Slas)*. Av författaren ingår: "Förord", "Tre tallrikar", "Ett prästbetyg" samt tolv anekdoter.

Vers på växel

Utkom som antologi 1964 med anledning av att *Skandinaviska Banken* firade 100 års jubileum. Denna antologi är speciellt åtråvärd enär den aldrig varit ute i bokhandeln. Omslag och illustrationer av *Stig Claesson (Slas)*. Av författaren ingår: "Inledning", "Vers på växel", "Herman Lange som banktjänsteman" (ur "Tre termi-

ner”), ”Fridfulla Österlen”, ”Bankkalas”, ”En millionär” samt ett antal anekdoter.

Millionären och andra historier

Utkom på *Bonniers* 1965.

Innehåller tio noveller. Detta kom att bli Piratens sista egna bok. Här återvänder han både till Badarnas klubb och Patron Esping. Men boken innehåller också det sista av Piratens mästerverk, novellen ”En början – inget slut” om stenhuggaren *Lars Tobak* som får armen avsliten. Denna ofullbordade novell står numera som ett utropstecken i Piratens författarskap.

Historier från Österlen

Utkom postumt på *Bonniers* 1972.

Innehåller tolv noveller varav de flesta varit publicerade tidigare. Denna samling överensstämmer föga med den Österlensamling som Piraten själv planerade under slutet av sin levnad, men som han vittjade till förmån för andra samlingar. Av det blandade godset i denna samling skall här nämnas en sådan pärla av folklig berättarkonst som ”Severinsson”.

Medaljerna

Utkom postumt på *Bonniers* 1973.

Innehåller 19 noveller, kåserier och berättelser. De flesta har varit publicerade på annat håll med undantag för ”Det fjärde F:et” där Piraten blottar en mänsklig svaghet hos sin fader.

Bombi Bitt och hans mor

Utkom postumt på *Bonniers* 1974.

Daniel Hjort hade botaniserat i Piratens kvarlåtenskap och havererade projekt när han åstadkom denna bok. Mycket omdiskuterad när den utkom. Detta på g a Hjorts personliga ingrepp.

Piraten – Okänt. Osett. Omtyckt.

Gavs ut av *Fritiof Nilsson Piraten Sällskapet* 2002.

”Proteströrelsen” som blev litterärt sällskap

Fritiof Nilsson Piraten Sällskapet är Sveriges största litterära person-sällskap med cirka 3 700 medlemmar. Sällskapet har medlemmar från hela Sverige men även från andra delar av världen som t ex Schweiz, Frankrike, Japan, Malaysia och USA.

Piratensällskapet bildades i Lund den 5 juni 1982 av bland andra *Sten Broman* och *Einar Höier Harksen*. Den sistnämnde blev Sällskapets förste ordförande. Ordförandeklubban är en tegelsten från Piratens barndomshem, det nu rivna stationshuset i Vollsjö. Sällskapets första stora mål var att försöka rädda detta till eftervärlden. Styrelsen försökte på alla sätt att förhandla fram en lösning för att rädda hela den unika miljön. Alla försök var dock förgäves och tidigt på morgonen den 17 juni 1983 kom grävskoporna och jämnade huset med marken. Stationshuset revs alltså men *Pumphuset* på området fick stå kvar. 1998 överlät Sjöbo kommun *Banvaktsstugan* på stationsområdet till Piratensällskapet som tack vare stora insatser av enskilda medlemmar och givmilda sponsorer renoverat och inrett den till ett *Piratenmuseum* som invigdes i juni 1998. Det innehåller bland annat en utställning om författarens liv och hans verksamhet. Där finns samtliga hans böcker i förstaupplagor, originalmanuskript och föremål med anknytning till Piraten och gestalterna i hans böcker. Det finns ett särskilt rum där man kan se filmerna på video, lyssna till och även köpa de kassettband där Piraten själv berättar, köpa årsskrifterna och andra Piratenböcker. Museet är öppet dagligen sommartid, övrig tid efter förfrågan. På museet kan man även köpa en karta som Sällskapet gjort tillsammans med Sjöbo kommun och efter vilken man kan göra en rundvandring i Vollsjö och uppsöka de platser som nämns i Piratens böcker.

Det stora öppna området framför museet har fått namnet *Bombi Bitts Park*. Gamla infartsvägen till Vollsjö som går vid museet heter *Piratens gata*.

Sällskapets målsättning och uppgift är att främja intresset för och forskningen om Fritiof Nilsson Piratens person och gärning samt verka för nya utgåvor av hans litterära verk. Sällskapet ger f n

ekonomiskt stöd till två forskningsprojekt kring Piratens författarskap.

Sällskapet har sedan 1983 – ett år efter bildandet – årligen utgivit en årsbok. Den utkommer på senhösten varje år. Årsskrifterna innehåller bland annat tidigare opublicerade berättelser av Piraten, forskning, brevväxling och minnen från de som kände författaren.

PiratenPosten är en medlemstidning som utkommer med 2–3 nummer per år.

Ett ”*Bomärke*” – en symbolisk in-teckning i museet – har skapats som tack för bidrag till museets underhåll och utveckling.

Piratensällskapets årsmöte äger rum i Vollsjö en lördag på försommaren. Efter årsmötesförhandlingarna bjuds på underhållning, mat och dryck intages, museet är öppet m m.

Piratendagen på Kivik måndagen före Kiviks marknad arrangeras i samverkan med *Stiftelsen Piratenpriset* som då delar ut sitt pris på den plats där Sällskapet 1989 reste sin staty av Piraten.

Go’ettermidda’ med Piraten, litterär och musikalisk matiné i juli vid Piratenmuseet.

Eftermiddagssymposium med efterföljande *festmiddag* äger rum en lördag i anslutning till Piratens födelsedag den 4 december. Då utses också årets *Piratenmästare*.

Piratensällskapets årsböcker

Fritiof Nilsson före Piraten (1983)

Bombi Bitt och Piraten (1984)*

Minnen av Piraten (1985)

Piraten och Lund (1986)

Piraten, Anne Horten och Korsakow (1987)

Resa till Curaçao (1988)

Sanning och saga om Piraten (1989)

Piraten och Bombi Bitt (1990). Nytryckning med tillägg av 1984 års årsbok

Piraten, Kivik och skepparhistorier (1991)

Känt och okänt om Piraten (1991)*

Sven Christer Swahn: Piraten (1992)

Piraten och Färs (1993)

Piraten på Österlen (1994)
I Piratens anda (1995)
Nya minnen av Piraten (1996)*
Inte bara vänbrev (1997)
Piraten och bokhandlaren som slutade bada (1998)
Till bords med Piraten (1999)
Lars Tobak och andra havererade historier (2000)
Piraten i radio (2001)
Saga väves på sanningens varp (2002)
Käre Kjeld (2003)
Andra historier (2004)

* *Sällskapets upplaga är slut. Boken kan sökas på antikvariat.*

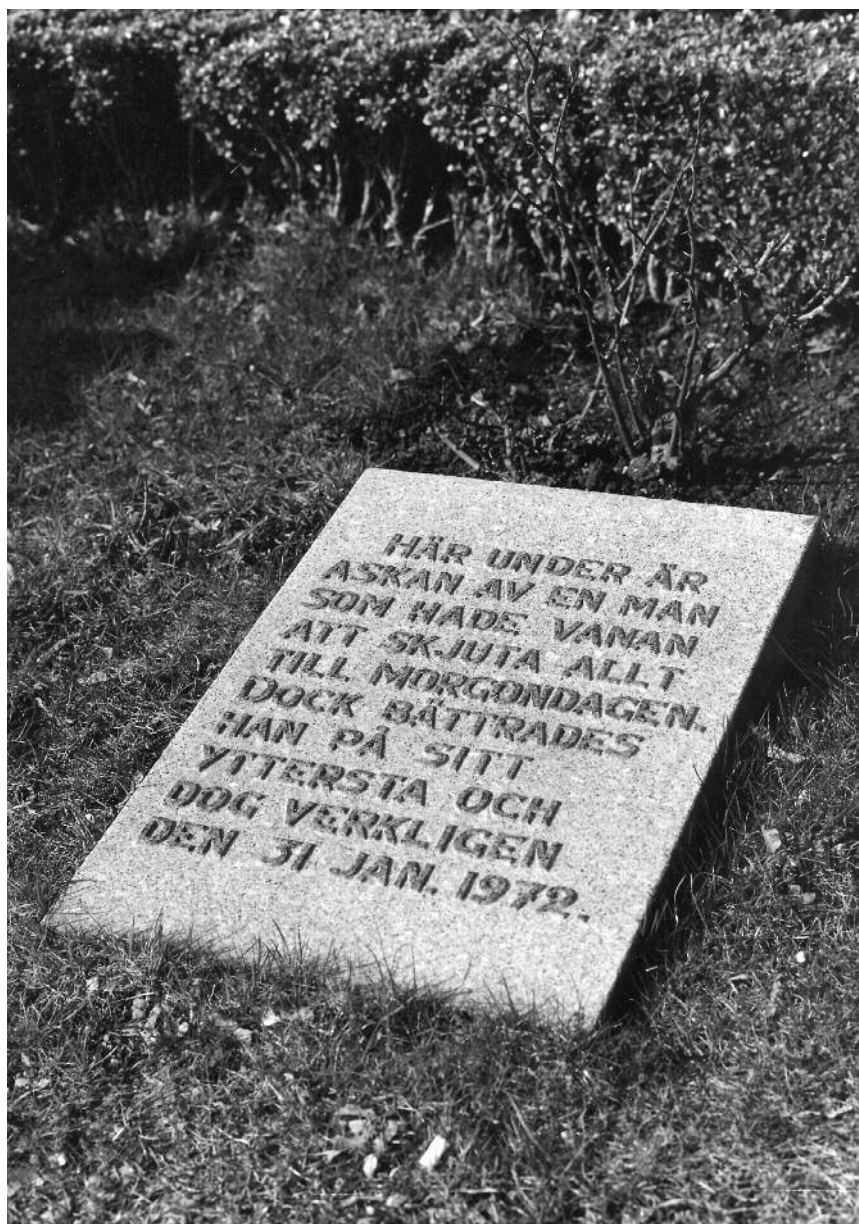
Hjälp till självstudier

I detta häfte har vi bara speglat en del av Fritiof Nilsson Piratens mångfacetterade liv och författarskap. Det finns så mycket mer att upptäcka, reflektera över och diskutera. Var och en kan finna en egen sida av detta rika författarskap som väcker funderingar.

Piratenällskapet tar med tacksamhet emot uppsatser och andra studiarbeten från såväl ungdomar som vuxna för arkivering och eventuell publicering i Sällskapets årsböcker. Adressen är Fritiof Nilsson Piraten Sällskapet, Västergatan 21, 270 33 Vollsjö;
e-post: info@piratensallskapet.se.

Här är exempel på några teman i Fritiof Nilsson Piratens böcker som kan ge anledning till vidare studier:

Piraten och naturen	Piraten och musiken
Piraten och djuren	Piraten och juridiken
Piraten och samhällsskildringen	Piraten och bankerna
Piraten och hantverkarna	Piraten och medicinen
Piraten och resorna	Piraten och breven
Piraten till havs	Piraten och vänkretsen
Piraten och kommunikationerna	Piraten och kvinnorna
Piraten och maten	Piraten och religionen
Piraten och dryckerna	Piraten och döden
Piraten och filmen	Piraten och hämnden
Piraten och radio /TV	Piraten och Nick Carter

HÄR UNDER ÄR
ASKAN AV EN MAN
SOM HADE VANAN
ATT SKJUTA ALLT
TILL MORGONDAGEN.
DOCK BÄTTRADES
HAN PÅ SITT
YTTERSTA OCH
DOG VERKLIGEN
DEN 31 JAN. 1972.

Den berömda gravstenen på Ravlunda kyrkogård med inskriptionen: "Här under är askan av en man som hade vanan att skjuta allt till morgondagen. Dock bättrades han på sitt yttersta och dog verkligen den 31 jan. 1972."

Fritiof Nilsson Piraten Sällskapet
Västergatan 21, 270 33 Vollsjö
www.piratensallskapet.se